

KRALJEVSKA AFERA

Petra Gajžler

Zgodba *Kraljevske afere* (En kongelig affære, 2012, Nikolaj Arcel) se dogaja v 18. stoletju na Danskem. 15-letna britanska princesa Karolina Matilda (Alicia Vikander) se poroči z danskim kraljem Kristjanom VII (Mikkel Boe Følsgaard), ne da bi vedela za njegovo duševno bolezen. Na dvor se kmalu po rojstvu prvega sina Frederika VI preseli nemški zdravnik Johann Friedrich Struensee (Mads Mikkelsen), ki do kralja vzpostavi zaščitniški in prijateljski odnos, s Karolino pa se zaplete v prepovedano ljubezensko razmerje, ki je vzklilo iz skupnega interesa po razsvetljskih idejah. Struensee s kraljevimi priporočili in željami spleza po družbeni lestevici, njegova implementacija svobodomiselnih idej pa pretrese tako danski dvor kot tudi celotno državo, kar ga na koncu stane glave.

Ponarodela romantično tragična danska zgodba, ki je vpletena v kulturno državni repertoar in se je Danci učijo že od malih nog, je po besedah producentke Louise Vesth presenetljivo čakala na filmsko realizacijo kar štiri desetletja po prvem takem predlogu. Dovolj dobro in zanimivo idejo za produkcijske hiše je očitno imel Nikolaj Arcel, ki se je v preteklosti že izkazal kot režiser odličnega političnega trilerja *King's Game* (Kongekabale, 2004), pa tudi kot ko-

scenarist filma *Dekle z zmajskim tatujem* (Män som hatar kvinnor, 2009, Niels Arden Oplev). S *Kraljevsko afero* je posnel sodobno kostumsko dramo, ki si je prislužila celo letošnjo nominacijo za oskarja za najboljši tujejezični film.

Režiser v filmu pred dvorsko rutino in bon-tonom, ki sta kot aktivni del mizanscene¹ označevalca zgodovinskega kraja in časa, postavi romantično zgodbo med zdravnikom in kraljevo ženo ter dvorske politične spletke. Za sodobno kostumsko dramo je poleg tega, da jo poganja privlačna vizualna eskapistična fantazija in niti ne gonja po avtentičnosti zgodovinskih detajlov, temeljno predvsem zlitje preteklosti s sedanostjo. V večini tovrstnih filmov se to odraža v sodobni temi ali pa celo z oblekami in s sodobno glasbo, kot je bilo to mogoče videti v filmu *Marija Antoinetta* (Marie Antoinette, 2006, Sofia Coppola). V *Kraljevski aferi* pa se sodobnost izraža v režijskih in scenarističnih prijemih, kar olajša identifikacijo širšega kroga gledalcev, ki morda niso tipični oboževalci kostumskih zgodovinskih dram. Dialogi iz

1 Pri pasivnih elementih mizanscene (meščansko jedro z arhitekturo, pokrajina) so ključno vlogo igrali posebni učinki. Te so celo uporabili pri divjem galopu s konji, kjer so zamenjali glavi dvojnikov z glavama Alicie in Madsa (glej tudi: A Royal Affair – visual effects: spletno mesto vimeo.com/53719051).

izvirnega scenarija zvenijo prej sodobno kot arhaično izumetničeno. Režiser pa kakšne prizore, predvsem emocionalne, posname tudi z ročno kamero, objektiv pa celo dvakrat usmeri proti soncu, kar neizogibno spominja na prijeme Dogme 95, čeprav jih Arcel ne uporabi s subverzivnim namenom. Na trenutke nekonvencionalno držo filmske kamere lahko razumemo kot poklon najpomembnejšemu danskemu filmskemu gibanju ali konkretno Larsu von Trierju, na katerega se je Arcel večkrat obrnil pri pisanju scenarija in v sami predprodukcijski fazi. Zentropa, ki je delno v lasti von Trierja, je tudi glavna produkcijska hiša, ki je med drugimi financirala film.

Osrednji namen režiserja, kot oboževalca velikih romantičnih zgodb tipa *V vrtincu* (Gone with the Wind, 1939, Victor Fleming), je bilo posneti grandiozno in za Dansko pomembno ljubezensko zgodbo, ki je spremenila potek zgodovine. Vendar *Kraljevska afera* še zdaleč ni samo romantičen film, ki se s kompleksnostjo likov in zgodbe izogne potencialni plehkosti, v katero utegne pasti žanr. Film namreč na prenekaterih mestih, kot je na tiskovni konferenci na berlinskem festivalu zatrdil režiser, povsem nenamerno izpostavlja še kako aktualne ideje v času, ko se zdi, da je kapitalizem dosegel svoj vrhunec. Ideje razsvetljenstva, ki jih je Struensee najprej anonimno širil s pamfleti in jih v nadaljevanju sprva kot »stric iz ozadja«, kasneje pa tudi sam s pooblastilom kralja tudi realiziral, so zelo podobne marsikateri ideji protestnih gibanj v Evropi ali idejam arabske pomladi. Enakost vseh ljudi, ločitev cerkve od države, ukinitve cenzure tiska in suženjstva, ki še zmeraj obstaja, le v spremenjeni formi, kjer delavec v sužnjelastniškem odnosu s kapitalom, ki ga fizično in duševno izčrpava s hitrejšim tekočim trakom, dela za še manj denarja. Skoraj nepredstavljivo je, da se za te iste razsvetljske ideje, za katere se je Struensee boril v času tik pred francosko revolucijo, borimo tudi danes na ulicah.

